

I

(Seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2019/941,

5. juuni 2019,

mis käsitleb ohuvalmidust elektrisektoris ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2005/89/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 194 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Liidu elektrienergia sektor on põhjalikult muutumas, mida iseloomustavad suurem turgude detsentraliseeritus suurema arvu osalejatega, taastuvenergia suure osakaal ja paremini ühendatud süsteemid. Seetõttu kavandatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/943 ⁽⁴⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2019/944 ⁽⁵⁾ ajakohastada õigusraamistikku, millega reguleeritakse liidu elektrienergia siseturgu, et tagada turgude ja võrkude optimaalne toimimine ettevõtjate ja liidu kodanike huvides. Käesoleva määruse eesmärk on aidata viia ellu energialiidu eesmärged, mille lahutamatuks osaks on energiapoliitika, solidaarsus, usaldus ja kaugeleavaatav kliimapolitiika.
- (2) Hästi toimivad turud ja süsteemid koos piisavate elektriühendustega on varustuskindluse tagamise parim vahend. Kuid isegi siis, kui turud ja süsteemid toimivad hästi ja on omavahel ühendatud, ei saa välistada elektrikriisi ohtu loodusõnnetuste, näiteks äärmuslike ilmastikutingimuste, pahatahtlike rünnakute või kütuse vähesuse tõttu. Elektrikriiside tagajärjed ulatuvad sageli üle riigipiiride. Ka siis, kui selline kriis tekib lokaalselt, võib selle mõju kiiresti levida üle piiri. Teatavad äärmuslikud tingimused, näiteks külmalaine, kuumalaine või küberrünne, võivad mõjutada samaaegselt mitut piirkonda.

⁽¹⁾ ELT C 288, 31.8.2017, lk 91.

⁽²⁾ ELT C 342, 12.10.2017, lk 79.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 26. märtsi 2019. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 22. mai 2019. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/943, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 54).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 125).

- (3) Omavahel seotud elektriturgude ja -süsteemide korral ei saa elektrikriisi ennetust ja ohjamist käsitada üksnes liikmesriikide ülesandena. Paremini tuleks ära kasutada piirkondlikust koostööst tulenevad võimalused tõhusamate ja vähem kulukate meetmete võtmiseks. Vaja on ühtset normatiivset raamistikku ja paremini kooskõlastatud menetlusi, et liikmesriigid ja muud osalised saaksid suurema liikmesriikide vahelise solidaarsuse, usalduse ja läbipaistvuse vaimus teha tulemuslikku piiriülest koostööd.
- (4) Vajalikud meetmed, mida liikmesriigid peavad võtma, et tagada üldine elektrivarustuskindlus, on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2005/89/EÜ⁽⁶⁾. Kõnealuse direktiivi sätted on suures osas asendatud hilisemate õigusaktidega, eelkõige selles osas, mis käsitleb elektriturgude tegevuse korraldamist piisava võimsuse olemasolu eesmärgil, põhivõrguettevõtjate koostööd seoses süsteemi stabiilsuse tagamisega ja vajaliku taristu olemasolu tagamist. Käesolevas määruses käsitletakse kitsamalt elektrikriisi ennetamist ja ohjamist elektrisektoris.
- (5) Üksikasjalikud eeskirjad põhivõrguettevõtjatele ja teistele asjaomastele huvirühmadele selle kohta, kuidas nad peaksid tegutsema ja tegema koostööd, et tagada süsteemi talitluskindlus, on sätestatud komisjoni määrustes (EL) 2017/1485⁽⁷⁾ ja (EL) 2017/2196⁽⁸⁾. Kõnealused tehnilised eeskirjad peaksid tagama enamiku elektrialaste vahejuhtumite tulemusliku käsitlemise käitamistasandil. Käesolevas määruses keskendutakse elektrikriisidele, millel on laiem ulatus ja mõju. Selles sätestatakse, mida peaksid liikmesriigid selliste kriiside ennetamiseks tegema ja milliseid meetmeid võtma, kui süsteemi käidueeskirjadest enam ei piisa. Kuid isegi elektrikriisi puhul tuleks süsteemi käidueeskirja siiski endiselt täielikult järgida ning käesolev määrus peaks olema kooskõlas määrusega (EL) 2017/2196.
- (6) Käesoleva määrusega kehtestatakse ühtne normatiivne raamistik selle kohta, kuidas ennetada elektrikriise ning kuidas nendeks valmistuda ja neid ohjata, tagatakse suurem läbipaistvus ettevalmistusjärgus ja kriisi ajal ning koordineeritud ja tulemuslik meetmete võtmine. See eeldab liikmesriikidelt solidaarset koostööd piirkondade tasandil ja vajaduse korral kahepoolset. Samuti luuakse sellega raamistik, mis võimaldab teha liidus tulemuslikku elektrienergia varustuskindluse järelevalvet elektrivaldkonna koordineerimise rühma kaudu, mis loodi komisjoni 15. novembri 2012. aasta otsusega⁽⁹⁾ foorumina, kus vahetada teavet ja edendada liikmesriikide vahelist koostööd, eelkõige elektrienergia varustuskindluse valdkonnas. Liikmesriikide koostöö ja järelevalveraamistik on ette nähtud selleks, et saavutada parem ohuvalmidus väiksemate kuludega. Käesolev määrus peaks tugevdama ka elektrienergia siseturgu, suurendades usaldust ja kindlustunnet liikmesriikides ning välistades riigi sobimatu sekkumise elektrikriisi korral, hoides eelkõige ära põhjendamatu piiriüleste tarnete ja piirkonnaülese ülekandevõimsuse kärpimise ning vähendades seeläbi ohtu, et mõju võiks naaberliikmesriike kahjustades üle kanduda.
- (7) Võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse üldeeskirjad on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2016/1148⁽¹⁰⁾, samas kui küberturvalisuse erisätteid töötatakse välja võrgueeskirja kaudu, nagu on sätestatud määruses (EL) 2019/943. Käesoleva määrusega täiendatakse direktiivi (EL) 2016/1148, tagades, et küberintsidendid määratletakse nõuetekohaselt ohuna ja selliste ohtudega arvestamise meetmed kajastatakse ohuvalmiduskavades.
- (8) Nõukogu direktiivis 2008/114/EÜ⁽¹¹⁾ on sätestatud menetlus, mille eesmärk on muuta veelgi turvalisemaks Euroopa kindlaksmääratud elutähtsad taristud, sealhulgas teatavad elektritaristud. Direktiiv 2008/114/EÜ ja käesolev määrus aitavad luua liidu energiajulgeoleku terviklikku käsitust.

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. jaanuari 2006. aasta direktiiv 2005/89/EÜ elektrienergia varustuskindluse ja infrastruktuuriinvesteeringute kohta (ELT L 33, 4.2.2006, lk 22).

⁽⁷⁾ Komisjoni 2. augusti 2017. aasta määrus (EL) 2017/1485, millega kehtestatakse elektri ülekandesüsteemi käidueeskiri (ELT L 220, 25.8.2017, lk 1).

⁽⁸⁾ Komisjoni 24. novembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2196, millega kehtestatakse elektrivõrgu hädaolukorra ja taastamise eeskiri (ELT L 312, 28.11.2017, lk 54).

⁽⁹⁾ Komisjoni 15. novembri 2012. aasta otsus elektrivaldkonna koordineerimise rühma moodustamise kohta (ELT C 353, 17.11.2012, lk 2).

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/1148 meetmete kohta, millega tagada võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus (ELT L 194, 19.7.2016, lk 1).

⁽¹¹⁾ Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/114/EÜ Euroopa elutähtsate infrastruktuuride identifitseerimise ja määramise ning nende kaitse parandamise vajaduse hindamise kohta (ELT L 345, 23.12.2008, lk 75).

- (9) Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuses nr 1313/2013/EL⁽¹²⁾ on sätestatud, et liikmesriigid peavad arendama ohuhindamist riigi ja asjakohasel piirkondlikul tasandil iga kolme aasta järel ning töötama riigi või asjakohasel piirkondlikul tasandil välja suurõnnetuste ohu ohjamise kavad ja neid täiustama. Käesolevas määruses sätestatud spetsiifilise ohu ennetamine, ohuvalmidus ja meetmete kavandamine peaksid olema kooskõlas otsuse nr 1313/2013/EL kohaste laiahaardelisemate mitut ohtu hõlmavate riiklike ohuhinnangutega.
- (10) Elektrivarustuskindluse oma territooriumil peavad tagama liikmesriigid, kuid elektrivarustuskindlus on ka komisjoni ja muude liidu tasandi osaliste ühine ülesanne, vastavalt nende tegevusvaldkondadele ja pädevusele. Elektrivarustuskindluseks on vaja tõhusat koostööd liikmesriikide, liidu institutsioonide, organite, asutuste ja ametite ning asjaomaste huvirühmade vahel. Vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artiklitele 31 ja 40 täidavad turvalise, usaldusväärse ja tõhusa elektrisüsteemi tagamisel kesksel ülesannet jaotusvõrguettevõtjad ja põhivõrguettevõtjad. Elektrivarustuskindluse tagamises ja kontrollimises on neile direktiivi (EL) 2019/944 artiklis 59 pandud ülesannete raames tähtis roll ka reguleerivatel asutustel ja muudel asjaomastel riiklikel asutustel. Liikmesriigid peaksid määrama oma ainsaks pädevaks riiklikuks või reguleerivaks asutuseks olemasoleva või uue üksuse, et tagada kõikide osalejate läbipaistev ja kaasav osalemine, ohuvalmiduskavade tõhus ettevalmistamine ja nõuetekohane rakendamine, samuti hõlbustada elektrikriiside ennetamist ja järelhindamist ning sellega seotud teabevahetust.
- (11) Elektrikriiside ennetamise ja ohjamise ühine käsitlus eeldab, et liikmesriikidel on ühine arusaam sellest, mida elektrikriis endast kujutab. Käesolev määrus peaks eelkõige hõlbustama liikmesriikide vahelist koordineerimist sellise olukorra tuvastamiseks, kus valitseb potentsiaalne oht, et on tekkinud või tekib märkimisväärne elektripuudus või suutmatus tarbijaid elektriga varustada. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik (ENTSO-E) ja liikmesriigid peaksid vastavalt määrama kindlaks konkreetsed piirkonna ja riigi tasandi elektrikriisi stsenaariumid. Selline käsitlus peaks aitama tagada, et hõlmatud on kõik võimalikud kriisiolukorrad, võttes arvesse piirkondlikku ja riiklikku eripära, näiteks võrgu topograafiat, elektrienergia allikate jaotust, tootmis- ja tarbimismahutu ning elanikkonna hajutatust.
- (12) Elektrikriiside ennetamise ja ohjamise ühine käsitlus eeldab samuti seda, et liikmesriigid kasutaksid elektrivarustuskindluse ohtude väljaselgitamiseks ühesuguseid meetodeid ja määratlusi ning suudaksid tulemuslikult võrrelda, kuidas neil ja nende naabritel selles valdkonnas läheb. Käesolevas määruses on liidu elektrivarustuskindluse järelevalve jaoks määratletud kaks näitajat: eeldatavasti mittetarnitav energia väljendatuna gigavatt-tundides aasta kohta ja võimsusvajaku ootus tundides aasta kohta. Neid näitajaid kasutatakse Euroopa ressursside piisavuse hindamisel, mida teeb ENTSO-E kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikliga 23. Elektrivaldkonna koordineerimise rühm peaks tegema nendele näitajatele tuginedes korrapäraselt elektrivarustuskindluse järelevalvet. Euroopa energeetikasektorit reguleerivate asutuste koostööamet (ACER) peaks neid näitajaid samuti kasutama, kui ta kajastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/942⁽¹³⁾ artikli 15 kohaselt oma iga-aastases elektrituru järelevalve aruandes liikmesriikide elektrivarustuskindluse valdkonna tulemuslikkust.
- (13) Sidususe tagamiseks ohuhinnangutes viisil, mis loob liikmesriikide vahel usalduse elektrikriisi olukorras, on vaja ühetaolist käsitlust kriisistsenaariumide väljaselgitamiseks. Seetõttu peaks ENTSO-E pärast asjaomaste huvirühmadega konsulteerimist välja töötama ühise ohtude kindlakstegemise meetoodika ja seda ajakohastama, tehes seda koos ACERi ja elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga koosseisus, kuhu kuuluvad ainult liikmesriikide esindajad. ENTSO-E peaks tegema meetoodika kohta ettepaneku ja ACER peaks selle heaks kiitma. Elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga konsulteerides võtab ACER tööühma seisukohti võimalikult suurel määral arvesse. Olulise uue teabe saamisel peaks ENTSO-E riskihindamise ühist meetoodikat ajakohastama.
- (14) Ühtse meetoodika järgi peaks ENTSO-E korrapäraselt koostama ja ajakohastama piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariume ning selgitama välja iga piirkonna kõige suuremad ohud, näiteks äärmuslikud ilmaolud,

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta otsus nr 1313/2013/EL liidu kodanikukaitse mehhanismi kohta (ELT L 347, 20.12.2013, lk 924).

⁽¹³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/942, millega asutatakse Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 22).

loodusõnnetused, kütuse vähesus ja pahatahtlikud ründed. Kui kaalutakse gaasitarnete katkemise ohu kriisistse-naariumi, tuleks tarnete katkemist hinnata Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku (ENTSOG) väljatöötatud tarne- või taristuhäire stsenaariumite järgi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1938⁽¹⁴⁾ artiklile 7. ENTSO-E-l peaks olema võimalik delegeerida piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgimisega seotud ülesanded määruse (EL) 2019/943 artikli 35 kohaselt asutatud piirkondlikele koordineerimiskeskustele. Delegeeritud ülesandeid tuleks täita ENTSO-E järelevalve all. Liikmesriigid peaksid piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumide alusel koostama oma riikliku elektrikriisi stsenaariumi ja ajakohastama seda reeglina iga nelja aasta järel. Need stsenaariumid peaksid olema aluseks ohuvalmiduskavadele. Ohtude kindlakstegemisel riigi tasandil peaksid liikmesriigid kirjeldama ohtusid, mis võiksid tekkida seoses elektrivarustuskindluse jaoks vajaliku taristu omandiõigusega, ning nägema ette meetmed, mida sel juhul tuleks võtta, näiteks üldiste või sektoripõhiste investeringute sõelumist käsitlevad õigusaktid, teatavate aktsionäride erioigused, ning selgitama, miks nad peavad neid meetmeid vajalikuks ja proportsionaalseks.

- (15) Kriisistse-naariumide väljaselgitamise ning ennetavate, ettevalmistavate ja leevendavate meetmete väljatöötamise piirkondlik käsitlus peaks andma meetmete mõjususe ja ressursside optimaalse kasutamise suhtes olulisi eeliseid. Lisaks tagab kooskõlastatud ja eelnevalt kokku lepitud varustuskindluse tagamise käsitlus üheaegses elektrikriisis ühtse reageerimise ja vähendab ohtu, et üksnes riiklikel kaalutlustel võetavatest meetmetest tulenev kahjulik mõju avaldub naaberliikmesriikides. Seetõttu nõutakse käesolevas määruses liikmesriikide vahelist koostööd piirkondade tasandil.
- (16) Piirkondlikud koordineerimiskeskused peaksid täitma neile määruse (EL) 2019/943 kohaselt antud piirkondliku tähtsusega ülesandeid. Et tagada nende ülesannete tulemuslik täitmine ja tihe koostöö asjaomaste riiklike asutustega ulatuslike elektrisünteeside ennetamisel ja nende mõju leevendamisel, peaks käesoleva määrusega ettenähtud piirkondlik koostöö põhinema tehnilisel tasandil kasutatavatel piirkondliku koostöö struktuuridel, nimelt liikmesriikide rühmadel, kellel on ühine piirkondlik koordineerimiskeskus. Piirkondlike koordineerimiskeskuste geograafilised piirkonnad on seega piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamise ja riskihinnangu te jaoks olulised. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalus moodustada piirkondades allrühmi koostööks konkreetsete piirkondlike meetmete vallas või teha koostööd olemasolevate piirkondlike koostööfoorumite pinnal, sest suutlikkus anda elektrikriisi korral vastastikku abi on hädavajalik. See on nii seetõttu, et mitte kõik suurema piirkonna liikmesriigid ei pruugi olla elektrikriisi olukorras võimelised teisele liikmesriigile elektrienergiat andma. Seepärast ei ole vaja, et kõik piirkonna liikmesriigid sõlmiksid konkreetsete piirkondlike meetmete kohta piirkondlike kokkuleppeid. Kõnealuseid lepinguid peaksid sõlmima hoopis liikmesriigid, kellel on tehniline suutlikkus teistele abi pakkuda.
- (17) Määrusega (EL) 2019/943 nähakse ette, et Euroopa ressursside piisavuse hindamisel keskpikas kuni pikas perspektiivis (alates ühest kuni kümne aastani) kasutatakse ühtset metoodikat, tagamaks et liikmesriikide otsused võimalike investeerimisvajaduste kohta tehtaks läbipaistvalt ja ühiste põhimõtete alusel. Euroopa ressursside piisavuse hindamisel on teistsugune eesmärk kui lühiajalise piisavuse hindamisel, mida kasutatakse selleks, et avastada võimalikke lühiajalisi piisavusprobleeme, mis on seotud lühikeste ajavahemikega, näiteks hooajalise piisavuse hindamine (kuueks eelseisvaks kuuks), ning järgmise nädala kuni vähemalt järgmise päeva piisavuse hindamine. Seoses lühiajaliste hinnangutega on vaja ühtset käsitlust, kuidas võimalikke piisavusprobleeme avastada. Piisavuse hinnangud talve ja suve kohta peaks tegema ENTSO-E, et hoiatada liikmesriike ja põhivõrguettevõtjaid järgmise kuue kuu elektrivarustuskindlusega seotud ohtudest. Pärast huvirühmadega konsulteerimist ning koostöös ACERi ja elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga koosseisus, kuhu kuuluvad ainult liikmesriikide esindajad, peaks ENTSO-E piisavuse hindamise parandamiseks välja töötama ühtse tõenäosusmetoodika. ENTSO-E peaks tegema ettepaneku tõenäosusmetoodika ja selle ajakohastamise kohta ACERile ja ACER peaks ettepaneku ja metoodika ajakohastatud versioonid heaks kiitma. Elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga konsulteerides peab ACER selle rühma väljendatud seisukohti võimalikult suurel määral arvesse võtma. ENTSO-E peaks metoodikat olulise uue teabe saamisel ajakohastama. ENTSO-E-l peaks olema võimalik delegeerida hooajalise piisavuse hindamisega seotud ülesanded piirkondlikele koordineerimiskeskustele, kuid delegeeritud ülesandeid tuleks täita ENTSO-E järelevalve all.

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010 (ELT L 280, 28.10.2017, lk 1).

- (18) Põhivõrguettevõtjad peaksid kasutama hooajalise piisavuse hindamise metoodikat igasuguste muude lühiajaliste ohtude hindamiseks, näiteks järgmise nädala või vähemalt järgmise päeva tootmise piisavuse hindamiseks, nagu on sätestatud määruses (EL) 2017/1485.
- (19) Elektririiside ennetamise ja ohjamise ühtse käsituse tagamiseks peaks iga liikmesriigi pädev asutus koostama piirkonna ja riigi tasandi elektrikriisi stsenaariumide põhjal ohuvalmiduskava. Pädevad asutused peaksid konsulteerima selliste huvirühmade või huvirühmade esindajatega, kes on elektrikriisi ennetamisel ja lahendamisel olulised, nagu tootjate esindajad, nende ametiliidud või jaotusvõrguettevõtjad. Selleks peaksid pädevad asutused otsustama, milline on asjakohane konsulteerimise kord. Ohuvalmiduskavas tuleks kirjeldada tulemuslikke, proportsionaalseid ja mittediskrimineerivaid meetmeid, mida rakendatakse kõikide väljaselgitatud elektrikriisi stsenaariumide korral. Arvesse tuleks võtta pakkumis- ja nõudluspoolsete kavandatavate meetmete keskkonnamõju. Kava peaks tagama eelkõige nende tingimuste läbipaistvuse, mille korral elektrikriisi leevendamiseks saab võtta mitteturupõhiseid meetmeid. Kõik kavandatud mitteturupõhised meetmed peaksid olema kooskõlas käesoleva määruse sätetega. Ohuvalmiduskava tuleks avalikustada, tagades samal ajal tundliku teabe konfidentsiaalsuse.
- (20) Ohuvalmiduskavas tuleks näha ette riiklikud, piirkondlikud ja vajaduse korral kahepoolsed meetmed. Piirkondlikud meetmed ja, kui see on asjakohane, kahepoolsed meetmed on vajalikud eelkõige juhul, kui üheaegse elektrikriisi korral on vaja kooskõlastatud ja eelnevalt kokkulepitud käsitust, et tagada ühtne reageerimine ja vähendada kahjuliku mõju ülekandumist naaberriikidesse. Selleks peaksid pädevad asutused enne ohuvalmiduskava vastuvõtmist konsulteerima asjaomaste liikmesriikide pädevate asutustega. Asjaomased liikmesriigid on need, kelle puhul võib üksteise elektrisüsteemile avalduda kahjulik ülekanduv mõju või muu mõju, olenemata sellest, kas need liikmesriigid asuvad samas piirkonnas või on otse omavahel ühendatud. Kavas tuleks arvesse võtta asjakohaseid siseriiklikke asjaolusid, sealhulgas olukorda äärepoolseimates piirkondades Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 349 tähenduses ja mõnes üliväikeses eraldatud võrgus, mis võib olla riigisiseste põhivõrkudega ühendamata. Sellega seoses peaksid liikmesriigid tegema asjakohased järeldused, sealhulgas seoses käesoleva määruse sätetega, mis käsitlevad elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamist piirkondade tasandil ning ohuvalmiduskavades ettenähtud piirkondlike ja kahepoolseid meetmeid, aga ka abi andmist. Kavas tuleks selgelt määratleda pädevate asutuste ülesanded ja vastutus. Riiklikes meetmetes tuleks võtta täielikult arvesse kokkulepitud piirkondlike ja kahepoolseid meetmeid ning igati ära kasutada piirkondlikust koostööst tekkivaid võimalusi. Kava peaks olema oma olemuselt tehniline ja funktsionaalne ning selle eesmärk peaks olema elektrikriisi tekke ja süvenemise takistamine ning kriisi mõju leevendamine.
- (21) Ohuvalmiduskava tuleks korrapäraselt ajakohastada. Selleks et kava oleks ajakohane ja mõjus, peaksid iga piirkonna liikmesriikide pädevad asutused korraldama selle sobivuse kontrollimiseks koostöös põhivõrguettevõtjate ja teiste asjaomaste huvirühmadega iga kahe aasta järel simulatsioone.
- (22) Käesoleva määrusega ette nähtud vormi eesmärk on hõlbustada kavade koostamist, võimaldades lisada liikmesriigi kohta lisateavet. Vormi eesmärk on ka hõlbustada konsulteerimist asjaomase piirkonna teiste liikmesriikidega ja elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga. Konsulteerimisega piirkonnas ja elektrivaldkonna koordineerimise rühmas tuleks tagada, et ühes liikmesriigis või piirkonnas võetavad meetmed ei ohustaks elektrivarustuskindlust teistes liikmesriikides ja piirkondades.
- (23) Tähtis on soodustada liikmesriikide vahelist suhtlust ja omavahelist teavitamist, kui neil on konkreetset, tõsiselt võetavat ja usaldusväärset teavet, et võib tekkida elektrikriis. Sellisel juhul peaksid asjaomased liikmesriigid ilma põhjendamatu viivitusega teavitama komisjoni, naaberliikmesriike ja elektrivaldkonna koordineerimise rühma eelkõige elektritarnete halvenemise põhjustest ja sellest, milliseid meetmeid on kavas võtta elektrikriisi ennetamiseks ja kas on vaja paluda abi teistelt liikmesriikidelt.

- (24) Elektri kriisi korral on oluline teabe vahetus, et tegevus oleks kooskõlastatud ja abi sihipärane. Käesoleva määruse kohaselt peab pädev asutus seega ilma põhjendamatu viivitusega teavitama piirkonna liikmesriike, naaberliikmesriike ja komisjoni, kui tekib elektrikriis. Samuti peaks pädev asutus andma teavet kriisi põhjuste ning selle leevendamiseks kavandatud ja võetud meetmete kohta ning selle kohta, kas võib tekkida vajadus küsida abi teistelt liikmesriikidelt. Kui selline abi läheb elektrivarustuskindluse piiridest välja, kohaldatakse õigusraamistikuna liidu kodanikukaitse mehhanismi.
- (25) Elektrikriisi korral peaksid liikmesriigid tegema solidaarselt koostööd. Lisaks sellele üldreeglile tuleks tagada, et elektrikriisi korral pakuvad liikmesriigid üksteisele abi. Selline abi peaks põhinema ohuvalmiduskavadest esitatud eelnevalt kokkulepitud kooskõlastatud meetmetel. Käesoleva määrusega antakse liikmesriikidele ulatuslik kaalutusõigus nimetatud kooskõlastatud meetmete sisu ja seega ka oma pakutava abi sisu kokkuleppimisel. Liikmesriigid ise otsustavad ja lepivad kooskõlastatud meetmed kokku, võttes arvesse nõudlust ja pakkumist. Samas tagatakse käesoleva määrusega, et kokkulepitud abi eesmärgil tarnitakse elektrit koordineeritult. Liikmesriigid peaksid leppima kokku tehnilise, õigus- ja finantskorra, mis on vajalik kokkulepitud piirkondlike ja kahepoolsete meetmete rakendamiseks. Tehnilises korras peaksid liikmesriigid märkima tarnitava elektri maksimumkoguse, mida tuleks uuesti hinnata elektrienergia tarnimise tehnilise teostatavuse alusel siis, kui elektrikriisi ajal abi palutakse. Liikmesriigid peaksid seejärel võtma kõik vajalikud meetmed, et kokkulepitud piirkondlike ja kahepoolsete meetmeid ning tehnilist, õigus- ja finantskorda rakendada.
- (26) Leppides kokku kooskõlastatud meetmeid ning tehnilist, õigus- ja finantskorda ning muid abi andmist käsitlevaid rakendussätteid, peaksid liikmesriigid võtma arvesse sotsiaalseid ja majanduslikke tegureid, sealhulgas liidu kodanike julgeolekut, ning proportsionaalsust. Liikmesriigid peaksid jagama parimaid kogemusi ja kasutama arutelukohana elektrivaldkonna koordineerimise rühma, et selgitada välja olemasolevad abivõimalused, eelkõige seoses kooskõlastatud meetmete ning vajaliku tehnilise, õigus- ja finantskorraga, sealhulgas võimalused õiglaseks hüvitamiseks. Komisjon võib piirkondlike ja kahepoolsete kooskõlastatud meetmete ettevalmistamist hõlbustada.
- (27) Liikmesriigid peaksid käesolevas määruses ettenähtud liikmesriikide vahel kokkulepitud vastastikuse abi eest maksma õiglast hüvitist, mille nad omavahel kokku lepivad. Käesolevas määruses ei ühtlustata sellise liikmesriikide vahelise õiglase hüvitise kõiki aspekte. Liikmesriigid peaksid seetõttu omavahelise õiglase hüvitise suhtes kokku leppima enne abi andmist. Abi taotlejale liikmesriik peaks maksma abi andvale liikmesriigile õiglast hüvitist viivitamata või tagama õiglase hüvitise viivitamata maksmise. Komisjon peaks andma õiglase hüvitise põhielementide ning tehnilise, õigus- ja finantskorra muude elementide kohta mittesiduvaid suuniseid.
- (28) Käesoleva määruse kohase abi andmisel rakendavad liikmesriigid liidu õigust ning on seetõttu kohustatud järgima liidu õigusega tagatud põhiõigusi. Selline abi, mis sõltub muu hulgas liikmesriikide vahel kokku lepitud meetmetest, võib seega tekitada liikmesriigi jaoks kohustuse maksta hüvitist neile, keda tema meetmed mõjutavad. Seepärast peaksid liikmesriigid vajaduse korral tagama, et oleksid kehtestatud riiklikud hüvitamisreeglid, mis on kooskõlas liidu õigusega, eelkõige põhiõigustega. Lisaks peaks abi saav liikmesriik kandma lõpuks kõik mõistlikud kulud, mida teine liikmesriik seoses selliste siseriiklike hüvitamiseeskirjade kohase abi osutamisega kannab.
- (29) Elektrikriisi korral tuleks abi anda ka siis, kui liikmesriigid ei ole kooskõlastatud meetmete ning tehnilise, õigus- ja finantskorra suhtes, mis on nõutavad vastavalt käesoleva määruse abi käsitlevatele sätetele, veel kokku leppinud. Et sellises olukorras oleks kooskõlas käesoleva määrusega võimalik abi anda, peaksid liikmesriigid leppima kokku ajutistes meetmetes ja ajutises korras, mis asendavad puuduvaid kooskõlastatud meetmeid ning puuduvat tehnilist, õigus- ja finantskorda.
- (30) Käesoleva määrusega kehtestatakse liikmesriikide vaheline abimehhanism vahendina, mille abil elektrikriisi liidus ennetada või leevendada. Komisjon peaks seetõttu abimehhanismi läbi vaatama, võttes arvesse selle toimimisel saadud kogemusi, millest oleks edaspidi kasu, ja tegema vajaduse korral ettepanekuid selle muutmiseks.

- (31) Käesolev määrus peaks võimaldama elektriüheviivõtjatel ja -tarbijatel elektrikriisi korral võimalikult kaua tugineda turumehhanismidele, mis on sätestatud määruses (EL) 2019/943 ja direktiivis (EL) 2019/944. Ka elektrikriisi korral tuleb järgida siseturu toimimise ja süsteemi käitamise eeskirju. Nende eeskirjade alla kuuluvad määruse (EL) 2017/1485 artikli 22 lõike 1 punkt i ja määruse (EL) 2017/2196 artikkel 35, mis reguleerivad tarnete piiramist, piirkonnaülese võimsuse piiramist võimsuse jaotamise eesmärgil või kavandatud tarnete piiramist. See tähendab, et mitteturupõhiseid meetmeid, nagu sunniviisiline tarbimise lahtiühendamine ja täiendavate tarnete lisamine tingimustel, mis ei vasta normaalsele turu toimimisele, tuleks kasutada üksnes viimase abinõuna, kui kõik turu pakutavad võimalused on ammendatud. Seega tuleks tarbimine sunniviisiliselt lahti ühendada üksnes siis, kui kõik vabatahtliku lahtiühendamise võimalused on ammendatud. Kõik mitteturupõhised meetmed peaksid olema vajalikud, proportsionaalsed, mittediskrimineerivad ja ajutised.
- (32) Elektrikriisijärgse läbipaistvuse tagamiseks peaks elektrikriisi välja kuulutanud pädev asutus tegema kriisi ja selle tagajärgede järelehindamise. Hindamises tuleks muu hulgas võtta arvesse võetud meetmete tulemuslikkust ja proportsionaalsust ning nende majanduslikku kulu. See peaks hõlmama ka piiriüleseid kaalutlusi, näiteks meetmete mõju teistele liikmesriikidele ning seda, kui palju abi sai nendelt liikmesriik, kes elektrikriisi välja kuulutas.
- (33) Läbipaistvuskohustusega tuleks tagada, et kõik meetmed, mida võetakse elektrikriisi ennetamiseks ja ohjamiseks, vastaksid siseturueeskirjadele ning koostöö- ja solidaarsuspõhimõtetele, mis on energialiidu aluseks.
- (34) Käesoleva määrusega tugevdatakse elektrivaldkonna koordineerimise rühma rolli. Elektrivaldkonna koordineerimise rühm peaks täitma ülesandeid, mis on seotud piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamise meetodika väljatöötamise, lühiajalise ja hooajalise piisavuse hindamise ning ohuvalmiduskavade koostamisega, ja tal peaks olema oluline roll järelevalves selle üle, milline on liikmesriikide tulemuslikkus elektrivarustuskindluse tagamisel, samuti peaks ta selle alusel töötama välja parimad tavad.
- (35) Elektrikriis võib levida väljapoole liidu piire energiaühenduse osalisriikide territooriumile. Energiaühenduse asutamislepingu osalisena peaks liit edendama selle lepingu muutmist, et luua integreeritud turg ja ühtne õigusruum, pakkudes selleks asjakohast ja stabiilset õigusraamistikku. Tõhusa kriisiohje tagamiseks peaks liit tegema energiaühenduse osalisriikidega tihedat koostööd elektrikriiside ennetamisel, nendeks valmistumisel ja nende ohjamisel.
- (36) Kui komisjon, ACER, elektrivaldkonna koordineerimise rühm, ENTSO-E, liikmesriigid ning nende pädevad ja reguleerivad asutused või muud organid, üksused ja isikud saavad käesoleva määruse kohaselt konfidentsiaalset teavet, peaksid nad tagama selle teabe konfidentsiaalsuse. Selleks tuleks konfidentsiaalse teabe suhtes kohaldada liidu ja siseriiklike eeskirju konfidentsiaalse teabe ja protsesside käsitlemise kohta.
- (37) Kuna käesoleva määruse eesmärki, milleks on tagada liidus ohuvalmidus kõige tõhusamalt ja tulemuslikumalt, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda selle ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (38) Ainus liikmesriik, kes ei ole otseselt ühendatud muu liikmesriigi võrguga, on praegu Küpros. Seoses käesoleva määruse teatavate sätetega tuleks täpsustada, et seni, kuni selline olukord püsib, ei kohaldata Küprose suhtes sätteid, mis käsitlevad piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamist, ohuvalmiduskavades ettenähtud piirkondlike ja kahepoolsete meetmete lisamist ning abi andmist. Küprost ja teisi asjaomaseid liikmesriike innustatakse komisjoni toel töötama välja alternatiivseid meetmeid ja menetlusi osutatud sätetega hõlmatud valdkondades, tingimusel et sellised alternatiivsed meetmed ja menetlused ei mõjuta käesoleva määruse tulemuslikku kohaldamist teistes liikmesriikides.

(39) Direktiiv 2005/89/EÜ tuleks tunnistada kehtetuks,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesolevas määruses sätestatakse õigusnormid liikmesriikide vahelise koostöö kohta elektrikriiside solidaarseks ja läbipaistvaks ennetamiseks, kriisivalmiduseks ja kriiside ohjamiseks, võttes igakülgset arvesse konkurentsivõimelise elektrienergia siseturu nõudeid.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „elektrivarustuskindlus“ – elektrisüsteemi võime tagada elektri tarnimine tarbijatele asjaomaste liikmesriikide määratletud sooritustasemel;
- 2) „põhivõrguettevõtja“ – põhivõrguettevõtja direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 35 määratletud tähenduses;
- 3) „jaotamine“ – jaotamine direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 28 määratletud tähenduses;
- 4) „piiriülene voog“ – piiriülene voog määruse (EL) 2019/943 artikli 2 punktis 3 määratletud tähenduses;
- 5) „võõndiülene võimsus“ – ühendatud võrgu võime tegeleda pakkumisvõõndite vahelise energia edastamisega;
- 6) „tarbija“ – tarbija direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 1 määratletud tähenduses;
- 7) „jaotusvõrguettevõtja“ – jaotusvõrguettevõtja direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 29 määratletud tähenduses;
- 8) „elektritootmine“ – elektritootmine direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 37 määratletud tähenduses;
- 9) „elektrikriis“ – tekkinud või tekkida võib ähvardav olukord, kus on märkimisväärne elektripuudus, nii nagu liikmesriigid seda on määratlenud ja oma ohuvalmiduskavades kirjeldanud, või olukord, kus elektrit ei ole võimalik klientidele tarnida;
- 10) „üheaegne elektrikriis“ – elektrikriis, mis mõjutab üheaegselt mitut liikmesriiki;
- 11) „pädev asutus“ – artikli 3 kohaselt liikmesriigi määratud riiklik valitsusasutus või riiklik reguleeriv asutus;
- 12) „reguleerivad asutused“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 57 lõikes 1 osutatud reguleerivad asutused;
- 13) „kriisikoordinaator“ – isik, isikute rühm, asjaomaste riiklike elektrikriisijuhtide toimkond või institutsioon, kelle ülesanne on olla kontaktpunkt ja kooskõlastada elektrikriisi ajal teabevahetust;
- 14) „mitteturupõhine meede“ – iga pakkumis- või nõudluspoolne meede, mille eesmärk on leevendada elektrikriisi ja mis kaldub kõrvale turul kehtivatest reeglitest või ärikokkulepetest;

- 15) „tootja“ – tootja direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 38 määratletud tähenduses;
- 16) „piirkond“ – rühm liikmesriike, mille põhivõrguettevõtjatel on üks ja sama piirkondlik koordineerimiskeskus, millele on osutatud määruse (EL) 2019/943 artiklis 36;
- 17) „allrühm“ – piirkonnas asuv liikmesriikide rühm, millel on tehniline suutlikkus pakkuda üksteisele artikli 15 kohaselt abi;
- 18) „varajane hoiatus“ – konkreetse, tõsiseltvõetava ja usaldusväärse teabe andmine, et võib toimuda sündmus, mille tagajärjel halveneb elektritarnete olukord tõenäoliselt märkimisväärselt ja mis toob tõenäoliselt kaasa elektrikriisi;
- 19) „edastamine“ – edastamine direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 34 määratletud tähenduses;
- 20) „elektriettevõtja“ – elektriettevõtja direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 57 määratletud tähenduses;
- 21) „võimsuse jaotamine“ – võõndiülese võimsuse eraldamine;
- 22) „taastuvatest energiaallikatest toodetud energia“ – taastuvatest energiaallikatest toodetud energia või taastuvenergia direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 31 määratletud tähenduses.

Artikkel 3

Pädev asutus

1. Niipea kui võimalik ja hiljemalt 5. jaanuariks 2020 määrab iga liikmesriik ühe riikliku või reguleeriva asutuse oma pädevaks asutuseks. Pädevad asutused vastutavad käesolevas määruses sätestatud ülesannete täitmise eest ja teevad omavahel nende täitmiseks koostööd. Kuni pädevat asutust pole määratud, täidavad pädeva asutuse käesoleva määruse kohaseid ülesandeid vajaduse korral elektrivarustuskindluse eest vastutavad riiklikud üksused.
2. Iga liikmesriik teatab komisjonile ja elektrivaldkonna koordineerimise rühmale viivitamata oma löike 1 kohaselt määratud pädevate asutuste nimed ja kontaktandmed ja kõik nendes tehtavad muudatused ning avalikustab need.
3. Liikmesriigid võivad lubada pädevatel asutustel delegeerida käesolevas määruses sätestatud ohuvalmiduse kavandamise ja ohu ohjamisega seotud operatiivülesandeid muudele asutustele. Delegeeritud ülesandeid täidetakse pädeva asutuse järelevalve all ja need täpsustatakse artikli 11 lõike 1 punkti b kohaselt ohuvalmiduskavas.

II PEATÜKK

Riskihindamine

Artikkel 4

Elektrivarustuskindluse ohtude hindamine

Iga pädev asutus tagab, et kõiki asjakohaseid ohtusid, mis on seotud elektrivarustuskindlusega, hinnatakse kooskõlas õigusnormidega, mis on sätestatud käesolevas määruses ning määruse (EL) 2019/943 IV peatükis. Selles küsimuses teevad nad vajaduse korral koostööd põhivõrguettevõtjate, jaotusvõrguettevõtjate, reguleerivate asutuste, ENTSO-E, piirkondlike koordineerimiskeskuste ja muude asjakohaste sidusrühmadega.

Artikkel 5

Piirkondliku elektrikriisi stsenaariumide kindlaksmääramise meetodika

1. Hiljemalt 5. jaanuariks 2020 esitab ENTSO-E ACERile ettepaneku meetodika kohta, mille järgi selgitada välja kõige asjakohasemad piirkondliku elektrikriisi stsenaariumid.

2. Kavandatud meetoodika järgi selgitatakse välja elektrikriisi stsenaariumid seoses süsteemi piisavuse, süsteemi turvalisuse ja kütusega varustatusega, võttes arvesse vähemalt järgmisi ohtusid:
 - a) haruldased ja äärmuslikud looduslikud ohud;
 - b) ootamatud ohud, mis on ulatuslikumad julgeolekukriteeriumist N-1, ja erandlikud häiringud;
 - c) kaasnevad ohud, sealhulgas pahatahtlike rünnete ja kütuse vähesuse tagajärjed.
3. Kavandatud meetoodika peab hõlmama vähemalt järgmisi elemente:
 - a) kõigi asjakohaste piirkondlike ja riiklike oludega, sealhulgas allrühmadega arvestamine;
 - b) piiriüleste riskide vastastikune mõju ja vastastikune seos;
 - c) üheaegsete kriiside stsenaariumide simulatsioon;
 - d) ohtude järjestamine vastavalt nende mõjule ja tõenäosusele;
 - e) tundliku teabe käsitlemise põhimõtted viisil, mis tagab avalikkuse jaoks läbipaistvuse.
4. Kui seoses käesoleva artikli lõike 2 punktis c osutatud ohtude väljaselgitamisega hinnatakse gaasitarnete katkemise ohtu, kasutab ENTSO-E ENTSGi poolt vastavalt määruse (EL) 2017/1938 artiklile 7 välja töötatud maagaasi tarne- või taristuhäire stsenaariume.
5. Enne kavandatud meetoodika esitamist ACERile konsulteerib ENTSO-E meetoodika suhtes vähemalt piirkondlike koordineerimiskeskuste, tööstusharu ja tarbijate organisatsioonide, tootjate või nende ametiliitude, põhivõrguettevõtjate ja asjaomaste jaotusvõrguettevõtjate, pädevate asutuste, reguleerivate asutuste ja muude asjaomaste riiklike asutustega. ENTSO-E võtab konsulteerimise tulemusi asjakohaselt arvesse ja esitab need koos kavandatud meetoodikaga elektrivaldkonna koordineerimise rühma koosolekul.
6. Kahe kuu jooksul pärast kavandatud meetoodika saamist kiidab ACER, olles konsulteerinud elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga koosseisus, kuhu kuuluvad üksnes liikmesriikide esindajad, ettepaneku heaks või muudab seda. ENTSO-E ja ACER avaldavad meetoodika lõpliku variandi omaveebisaidil.
7. ENTSO-E ajakohastab ja täiustab meetoodikat kooskõlas lõigetega 1–6, juhul kui teatavaks saab oluline uus teave. Elektrivaldkonna koordineerimise rühm koosseisus, kuhu kuuluvad ainult liikmesriikide esindajad, võib soovitada ning ACER ja komisjon võivad nõuetekohaselt põhjendades nõuda, et meetoodikat ajakohastataks ja täiustataks. ENTSO-E esitab muudatustega kavandi ACERile kuue kuu jooksul alates taotluse saamisest. Kahe kuu jooksul pärast kavandi saamist kiidab ACER, olles konsulteerinud elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga koosseisus, kuhu kuuluvad üksnes liikmesriikide esindajad, kavandatud muudatused heaks või muudab neid. ENTSO-E ja ACER avaldavad ajakohastatud meetoodika lõpliku variandi oma.

Artikkel 6

Piirkondliku elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamine

1. Kuue kuu jooksul alates artikli 5 lõikes 6 määratletud meetoodika heakskiitmisest selgitab ENTSO-E nimetatud meetoodika alusel ning tihedas koostöös elektrivaldkonna koordineerimise rühma, piirkondlike koordineerimiskeskuste, pädevate asutuste ja reguleerivate asutustega välja iga piirkonna kõige asjakohasemad elektrikriisi stsenaariumid. Ta võib delegeerida piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamise ülesanded piirkondlikele koordineerimiskeskustele.
2. ENTSO-E esitab väljaselgitatud piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumid asjaomastele põhivõrguettevõtjatele, piirkondlikele koordineerimiskeskustele, pädevatele asutustele ja reguleerivatele asutustele ning elektrivaldkonna koordineerimise rühmale. Elektrivaldkonna koordineerimise rühm võib soovitada muudatusi.
3. ENTSO-E ajakohastab piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariume iga nelja aasta järel või sagedamini, kui asjaolud seda nõuavad.

*Artikkel 7***Riigi tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamine**

1. Pädev asutus selgitab nelja kuu jooksul pärast piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamist kooskõlas artikli 6 lõikega 1 välja kõige asjakohasemad riigi tasandi elektrikriisi stsenaariumid.
2. Riigi tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamisel konsulteerib pädev asutus põhivõrguettevõtjate, jaotusvõrguettevõtjatega, kellega konsulteerimist peab pädev asutus asjakohaseks, asjaomaste tootjate või nende ametiliitude ning reguleeriva asutusega, kui see ei ole pädev asutus.
3. Riigi tasandi elektrikriisi stsenaariumid selgitatakse välja vähemalt artikli 5 lõikes 2 osutatud ohte arvestades ja need peavad olema kooskõlas piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumidega, mis on selgitatud välja artikli 6 lõike 1 kohaselt. Liikmesriigid ajakohastavad riigi tasandi elektrikriisi stsenaariume iga nelja aasta järel või sagedamini, kui asjaolud seda nõuavad.
4. Hiljemalt neli kuud pärast artikli 6 lõike 1 kohast piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamist teavitavad liikmesriigid elektrivaldkonna koordineerimise rühma ja komisjoni oma hinnangust ohtudele, mis võivad nende arvates tekkida seoses elektrivarustuskindluseks vajaliku taristu omandiõigusega, ning meetmetest, mida on võetud selliste ohtude ennetamiseks ja leevendamiseks, märkides, miks selliseid meetmeid peetakse vajalikuks ja proportsionaalseks.

*Artikkel 8***Lühiajalise ja hooajalise piisavuse hindamise meetodika**

1. Hiljemalt 5. jaanuariks 2020 esitab ENTSO-E ACERile ettepaneku hooajalise ja lühiajalise piisavuse hindamise meetodika kohta, et hinnata kuu, järgmise nädala kuni vähemalt järgmise päeva piisavust, ning see meetodika hõlmab vähemalt järgmist:
 - a) sisendite ebakindlus, näiteks tõenäosus, et ülekandevõimsus katkeb, jõujaamas seiskub tootmine, ilm on äärmiselt halb, tarbimine kõigub, eelkõige ilmastikuoludest tingitud tippkoormuse tõttu, ning energia tootmine taastuvatest energiaallikatest kõigub;
 - b) elektrikriisi tekkimise tõenäosus;
 - c) üheaegse elektrikriisi tekkimise tõenäosus.
2. Lõikes 1 osutatud meetodikaga nähakse ette tõenäosuslik käsitlus, sealhulgas mitmed stsenaariumid, ning sellega hõlmatakse riigi, piirkonna ja liidu tasand, sealhulgas liikmesriikide vahelise ühendatuse tase ja nii palju kui võimalik ELi mittekuuluvad riigid liidu sünkroonaladel. Meetodikas võetakse arvesse iga liikmesriigi energiaspektori eripärasid, sealhulgas erilisi ilmastikutingimusi ja väliseid olusid.
3. Enne kavandatud meetodika esitamist konsulteerib ENTSO-E vähemalt piirkondlike koordineerimiskeskuste, tööstusharu ja tarbijate organisatsioonide, tootjate või nende ametiliitude, põhivõrguettevõtjate, asjaomaste jaotusvõrguettevõtjate, pädevate asutuste, reguleerivate asutuste ja muude asjaomaste riiklike asutustega. ENTSO-E võtab konsulteerimise tulemusi asjakohaselt arvesse ja esitab need koos kavandatud meetodikaga elektrivaldkonna koordineerimise rühma koosolekul.
4. Kahe kuu jooksul pärast kavandatud meetodika saamist kiidab ACER, olles konsulteerinud elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga koosseisus, kuhu kuuluvad üksnes liikmesriikide esindajad, ettepaneku heaks või muudab seda. ENTSO-E ja ACER avaldavad meetodika lõpliku variandi oma veebisaidil.

5. ENTSO-E ajakohastab ja täiustab meetodikat kooskõlas lõigetega 1–4, juhul kui teatavaks saab oluline uus teave. Elektrivaldkonna koordineerimise rühm koosseisus, kuhu kuuluvad ainult liikmesriikide esindajad, võib soovitada ning ACER ja komisjon võivad nõuetekohaselt põhjendades nõuda, et meetodikat ajakohastataks ja täiustataks. ENTSO-E esitab muudatustega kavandi ACERile kuue kuu jooksul alates taotluse saamisest. Kahe kuu jooksul pärast kavandi saamist kiidab ACER, olles konsulteerinud elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga koosseisus, kuhu kuuluvad üksnes liikmesriikide esindajad, kavandatud muudatused heaks või muudab neid. ENTSO-E ja ACER avaldavad ajakohastatud meetodika lõpliku variandi oma veebisaidil.

Artikkel 9

Lühiajalise ja hooajalise piisavuse hindamine

1. Kõik lühiajalise piisavuse hindamised nii riiklikul, piirkondlikul kui ka liidu tasandil tehakse artikli 8 kohaselt välja töötatud meetodika alusel.
2. ENTSO-E hindab hooajalist piisavust artikli 8 kohaselt välja töötatud meetodika alusel. Talvise piisavuse hinnangu tulemused avaldab ta iga aasta 1. detsembriks ja suvise piisavuse hinnangu tulemused iga aasta 1. juuniks. ENTSO-E võib delegeerida piisavuse hindamise piirkondlikele koordineerimiskeskustele. Ta esitab piisavuse hinnangu elektrivaldkonna koordineerimise rühma koosseisus ning see rühm võib vajaduse korral anda soovitusi.
3. Piirkondlikud koordineerimiskeskused teevad määruses (EL) 2017/1485 kohaseid järgmise nädala kuni vähemalt järgmise päeva piisavushindamisi artikli 8 kohaselt heakskiidetud meetodikaga.

III PEATÜKK

Ohuvalmiduskavad

Artikkel 10

Ohuvalmiduskavade koostamine

1. Iga liikmesriigi pädev asutus koostab ohuvalmiduskava, tuginedes piirkonna ja riigi tasandi elektrikriisi stsenaariumidele, mis on välja selgitatud vastavalt artiklitele 6 ja 7, olles konsulteerinud pädeva asutuse poolt asjakohaseks peetavate jaotusvõrguettevõtjatega, põhivõrguettevõtjatega, asjaomaste tootjate või nende ametiliitudega, elektri- ja maagaasiettevõtjatega, asjaomaste organisatsioonidega, kes esindavad nii tööstuslike kui ka mittetööstuslike elektritarbijate huve, ning reguleeriva asutusega (kui see ei ole pädev asutus).
2. Ohuvalmiduskava sisaldab riiklikke, piirkondlikke ja vajaduse korral kahepoolseid meetmeid, nagu on sätestatud artiklites 11 ja 12. Vastavalt artiklile 16 peavad kõik elektrikriisi ennetamiseks, kriisiks valmistumiseks ja kriisi leevendamiseks kavandatud või võetud meetmed täielikult vastama õigusnormidele, millega reguleeritakse elektrienergia siseturgu ja süsteemi käitamist. Meetmed peavad olema selgelt määratletud, läbipaistvad, proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad.
3. Ohuvalmiduskava töötatakse välja kooskõlas artiklitega 11 ja 12 ning lisas esitatud vormi järgi. Vajaduse korral võivad liikmesriigid ohuvalmiduskavasse lisada täiendavat teavet.
4. Ohuvalmiduskavade järjepidevuse tagamiseks esitavad pädevad asutused enne ohuvalmiduskavade vastuvõtmist kava projekti konsulteerimiseks piirkonna asjaomaste liikmesriikide pädevatele asutustele ja juhul, kui nad ei ole samas piirkonnas, omavahel otse ühendatud liikmesriikide pädevatele asutustele, ning elektrivaldkonna koordineerimise rühmale.
5. Lõikes 4 osutatud pädevad asutused ja elektrivaldkonna koordineerimise rühm võivad anda lõike 4 kohaselt esitatud ohuvalmiduskavade projektide kohta soovitusi kuue kuu jooksul alates projekti saamisest.

6. Asjaomased pädevad asutused võtavad ohuvalmiduskavad vastu üheksa kuu jooksul pärast kava projekti esitamist, võttes arvesse lõike 4 kohase konsulteerimise tulemusi ja lõike 5 kohaselt antud soovitusi. Nad teavitavad ohuvalmiduskavast viivitamata komisjoni.

7. Pädevad asutused ja komisjon avaldavad ohuvalmiduskavad oma veebisaidil, tagades samal ajal tundliku teabe konfidentsiaalsuse, eelkõige mis puudutab pahatahtlike rünnete tagajärgede ennetamise ja leevendamise meetmeid käsitlevat teavet. Tundliku teabe konfidentsiaalsuse kaitse rajaneb põhimõtetal, mis on sätestatud artiklis 19.

8. Pädevad asutused võtavad vastu ja avaldavad oma esimesed ohuvalmiduskavad hiljemalt 5. jaanuariks 2022. Nad ajakohastavad kavasid seejärel iga nelja aasta järel või sagedamini, kui asjaolud seda nõuavad.

Artikkel 11

Ohuvalmiduskavas esitatavad siseriiklikud meetmed

1. Iga liikmesriigi ohuvalmiduskavas esitatakse kõik siseriiklikud meetmed, mis on kavandatud või mida on võetud, et ennetada artiklite 6 ja 7 kohaselt välja selgitatud elektrikriisi, selleks valmistuda ja seda leevendada. Kava sisaldab vähemalt järgmist:

- a) kokkuvõtte asjaomase liikmesriigi ja asjaomase piirkonna jaoks artiklites 6 ja 7 sätestatud korra kohaselt välja selgitatud elektrikriisi stsenaariumidest;
- b) pädeva asutuse roll ja ülesanded ning kirjeldus, missugused ülesanded (kui neid on) on delegeeritud teistele asutustele;
- c) kirjeldus riiklike meetmete kohta, mis on kavandatud artiklite 6 ja 7 kohaselt väljaselgitatud ohtude ennetamiseks või nendeks valmistumiseks;
- d) riikliku kriisikoordinaatori ja tema ülesannete määramine;
- e) elektrikriisi korral järgitav üksikasjalik töökorraldus, sh vastavad teabevahetusmehhanismid;
- f) turupõhiste meetmete osa elektrikriisiga toimetulekul, eelkõige nõudlus- ja pakkumispoolsete meetmed;
- g) mitteturupõhised meetmed, mida elektrikriisi korral võetakse, ja selliste meetmete rakendamise käivitajad, tingimused ja kord, ning selgitus, kuidas need meetmed vastavad artiklis 16 sätestatud nõuetele ning piirkondlikele ja kahepoolsetele meetmetele;
- h) koormuse manuaalse vähendamise raamistik, milles määratakse kindlaks asjaolud, mille korral tuleb koormust vähendada, ning täpsustatakse seoses avaliku ohutuse ja isikliku julgeolekuga, millise kategooria elektrikasutajatel on vastavalt siseriiklikule õigusele õigus saada erikaitset võrgust lahtiühendamise eest, põhjendades sellise kaitse vajadust ning täpsustades, kuidas asjaomaste liikmesriikide põhivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad peavad tarbimist vähendama;
- i) mehhanismid, mida kasutatakse avalikkuse teavitamiseks elektrikriisi korral;
- j) siseriiklikud meetmed, mis on vajalikud artikli 12 kohaselt kokkulepitud piirkondlike ja vajaduse korral kahepoolsete meetmete rakendamiseks ja nende täitmise tagamiseks;
- k) teave seotud ja vajalike kavade kohta tulevase võrgu väljaarendamiseks, mis aitab väljaselgitatud elektrikriisi stsenaariumide tagajärgedega toime tulla.

2. Kõigi siseriiklike meetmete puhul võetakse täielikult arvesse piirkondlike ja vajaduse korral kahepoolseid meetmeid, milles on kokku lepitud vastavalt artiklile 12, ega seata ohtu ülekandesüsteemi talitluskindlust ega ohutust ega teiste liikmesriikide elektrivarustuskindlust.

*Artikkel 12***Ohuvalmiduskavas esitatavad piirkondlikud ja kahepoolsete meetmed**

1. Lisaks artiklis 11 loetletud meetmetele peab iga liikmesriigi ohuvalmiduskava hõlmama piirkondlikke ja asjakohasel juhul kahepoolseid meetmeid, et tagada piiriülese mõjuga kriiside nõuetekohane ennetamine ja ohjamine. Piirkondlikud meetmed lepatakse asjaomases piirkonnas kokku liikmesriikide vahel, kellel on artikli 15 kohaselt tehniline suutlikkus osutada üksteisele abi. Selleks võivad liikmesriigid luua piirkonnas ka allrühmi. Kahepoolsete meetmed lepatakse kokku liikmesriikide vahel, kes on omavahel otse ühendatud, aga ei kuulu samasse piirkonda. Liikmesriigid tagavad piirkondlike ja kahepoolsete meetmete kooskõla. Piirkondlikud ja kahepoolsete meetmed hõlmavad vähemalt järgmist:

- a) kriisikoordinaatori nimetamine, kuhu kuuluvad asjaomased riiklikud elektrikriisijuhid;
- b) teavitus- ja koostöömehhanismid;
- c) kooskõlastatud meetmed elektrikriisi mõju, sealhulgas üheaegse kriisi mõju leevendamiseks, et anda artiklis 15 osutatud abi;
- d) kavade iga-aastase või iga kahe aasta järel toimuva kontrollimise kord;
- e) artikli 16 lõike 2 kohaselt käivituvad mitteturupõhiste meetmete mehhanismid.

2. Asjaomased liikmesriigid lepivad kokku ohuvalmiduskavasse lisatavates piirkondlikes ja kahepoolsetes meetmetes, konsulteerides enne asjaomaste piirkondlike koordineerimiskeskustega. Komisjonil võib olla piirkondlike ja kahepoolsete meetmeid käsitleva kokkuleppe ettevalmistamisel abistav roll. Komisjon võib paluda, et ACER ja ENTSO-E osutaksid liikmesriikidele tehnilist abi, et aidata kokkuleppe jõuda. Pädevad asutused annavad elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga saavutatud kokkulepetest aru vähemalt kaheksa kuud enne kava vastuvõtmise või ajakohastamise tähtaega. Kui liikmesriigid ei jõua kokkuleppele, teatavad asjaomased pädevad asutused komisjonile lahkavuste põhjused. Sellisel juhul pakub komisjon piirkondlikes ja kahepoolsetes meetmetes kokkuleppe saavutamiseks välja meetmed, mis hõlmavad ka koostöömehhanismi.

3. Iga piirkonna liikmesriikide pädevad asutused kontrollivad asjaomaste sidusrühmade osalusel korrapäraselt ohuvalmiduskavades ette nähtud elektrikriisi ennetamise korra tulemuslikkust, sealhulgas lõike 1 punktis b osutatud mehhanisme, ning teevad iga kahe aasta järel elektrikriisi simulatsioone, kontrollides eelkõige just neid mehhanisme.

*Artikkel 13***Komisjoni hinnang ohuvalmiduskavadele**

1. Komisjon hindab ohuvalmiduskava nelja kuu jooksul pärast pädevalt asutuselt saadud teadet ohuvalmiduskava vastuvõtmise kohta, võttes nõuetekohaselt arvesse elektrivaldkonna koordineerimise rühma seisukohti.

2. Komisjon esitab pärast elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga nõupidamist mittedividu arvamuse, milles esitatakse üksikasjalikud põhjendused, ning esitab selle pädevale asutusele koos soovitusena vaadata oma ohuvalmiduskava läbi, kui see kava:

- a) ei ole elektrikriisi stsenaariumides kindlaks tehtud ohtude leevendamiseks tulemuslik;
- b) ei ole mõne teise liikmesriigi väljaselgitatud elektrikriisi stsenaariumidega või ohuvalmiduskavaga kooskõlas;
- c) ei vasta artikli 10 lõikes 2 sätestatud nõuetele;
- d) näeb ette meetmed, mis võiksid ohustada teiste liikmesriikide elektrivarustuskindlust;
- e) moonutab põhjendamatult konkurentsi või siseturu tulemuslikku toimimist või
- f) ei ole kooskõlas käesoleva määruse või muude liidu õiguse sätetega.

3. Asjaomane pädev asutus võtab komisjoni soovitusel täielikult arvesse ja esitab kolme kuu jooksul pärast lõikes 2 osutatud komisjoni arvamuse saamist komisjonile muudetud ohuvalmiduskava või teavitab komisjoni põhjustest, miks ta soovitusetega ei nõustu.

4. Kui pädev asutus esitab komisjoni soovitusel vastuväite, võib komisjon nelja kuu jooksul pärast pädeva asutuse mittenõustumise põhjendusi kajastava teate saamist oma soovitusel tagasi võtta või korraldada küsimuse arutamiseks koosoleku, millest võtavad osa pädev asutus, ja kui komisjon seda vajalikuks peab, elektrivaldkonna koordineerimise rühm. Komisjon põhjendab üksikasjalikult kõiki ohuvalmiduskava muutmise nõudeid. Kui asjaomase pädeva asutuse lõplik seisukoht on komisjoni üksikasjalikest põhjendustest erinev, esitab pädev asutus komisjonile oma seisukoha põhjendused kahe kuu jooksul pärast komisjoni üksikasjalike põhjenduste saamist.

IV PEATÜKK

Elektrikriisi ohjamine

Artikkel 14

Varajane hoiatus ja elektrikriisi väljakuulutamine

1. Kui hooajalise piisavuse hinnangust või muust kvaliteetsest allikast saadakse konkreetset, tõsiseltvõetavat ja usaldusväärset teavet, et liikmesriigis võib tekkida elektrikriis, annab selle liikmesriigi pädev asutus varajase hoiatuse viivitamata komisjonile, sama piirkonna liikmesriikide pädevatele asutustele ja juhul, kui nad ei ole samas piirkonnas, asjaomase liikmesriigiga otse ühendatud liikmesriikide pädevatele asutustele. Asjaomane pädev asutus annab teavet ka võimaliku elektrikriisi põhjuste, elektrikriisi ennetamiseks kavandatud või võetud meetmete ning võimaliku vajaduse kohta paluda abi teistelt liikmesriikidelt. Teave hõlmab ka seda, milline võib olla meetmete mõju elektrienergia siseturule. Komisjon esitab selle teabe elektrivaldkonna koordineerimise rühmale.

2. Elektrikriisi korral kuulutab pädev asutus pärast asjaomase põhivõrguettevõtjaga konsulteerimist välja elektrikriisi ja teavitab põhjendamatult viivitusega sama piirkonna liikmesriikide pädevaid asutusi ja juhul, kui nad ei ole samas piirkonnas, omavahel otse ühendatud liikmesriikide pädevaid asutusi, ja komisjoni. Teave sisaldab olukorra halvenemise ja elektrikriisi väljakuulutamise põhjuseid, kriisi leevendamiseks kavandatud või võetud meetmeid ja vajadust paluda abi teistelt liikmesriikidelt.

3. Kui lõigete 1 ja 2 kohaselt esitatud teavet peetakse ebapiisavaks, võivad komisjon, elektrivaldkonna koordineerimise rühm või liikmesriikide pädevad asutused ja juhul, kui nad ei ole samas piirkonnas, omavahel otse ühendatud liikmesriikide pädevad asutused nõuda, et asjaomane liikmesriik esitaks lisateavet.

4. Kui pädev asutus annab varajase hoiatuse või kuulutab välja elektrikriisi, tuleb ohuvalmiduskavas ettenähtud meetmeid järgida võimalikult täpselt.

Artikkel 15

Koostöö ja abi

1. Liikmesriigid teevad elektrikriisi ennetamiseks ja ohjamiseks solidaarselt koostööd.

2. Kui liikmesriikidel on olemas vastav tehniline suutlikkus, siis pakuvad nad enne abi andmist üksteisele abi piirkondlike või kahepoolsete meetmetega, milles on kokku lepitud käesoleva artikli ja artikli 12 alusel. Sellel eesmärgil ning avaliku ohutuse ja isikliku julgeoleku kaitseks lepivad liikmesriigid sobivates piirkondlikes ja kahepoolsetes meetmetes kokku, et tarnida elektrit koordineeritult.

3. Liikmesriigid lepivad enne abi andmist kokku piirkondlike ja kahepoolsete meetmete rakendamiseks vajalikus tehnilises, õigus- ja finantskorras. Nimetatud korras täpsustatakse muu hulgas, millised on maksimaalsed piirkondlikul või kahepoolsetel tasandil tarnitava elektrienergia kogused, millisel juhul abi andmine käivitub ja peatub, kuidas elektrienergiat tarnitakse ning millised on lõigete 4, 5 ja 6 kohased liikmesriikide vahelist õiglast hüvitist käsitlevad sätted.
4. Abi suhtes kohaldatakse eelnevat asjaomaste liikmesriikide vahelist kokkulepet õiglase hüvitise kohta, mis hõlmab vähemalt järgmist:
 - a) abi taotleva liikmesriigi territooriumile tarnitud elektrienergia kulu ja selle ülekandega seotud kulu ning
 - b) muud mõistlikud kulud, mis abi andval liikmesriigil tekkisid, sealhulgas hüvitis abi eest, mis valmistati ette, aga mida ei kasutatud, ning kohtumenetlustest, vahekohtumenetlustest või sarnastest menetlustest ja vaidluste lahendamisest tulenevad kulud.
5. Lõike 4 kohaselt makstav õiglase hüvitise katab muuhulgas kõiki mõistlikke kulusid, mida abi pakkuv liikmesriik kannab ja mis on seotud kohustusega maksta käesoleva määruse abi käsitlevate sätete rakendamisel hüvitist liidu õigusega tagatud põhiõiguste alusel ja kohaldatavate rahvusvaheliste kohustuste alusel, ning mõistlikke lisakulusid, mis on seotud hüvitise maksimisega riiklike hüvitamisreeglite kohaselt.
6. Abi taotlev liikmesriik maksab abi pakkuvale liikmesriigile viivitamata õiglast hüvitist või tagab õiglase hüvitise viivitamata maksmise.
7. Komisjon esitab 5. jaanuariks 2020 ja pärast konsulteerimist elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga mittesiduvad suunised lõigetes 3–6 osutatud õiglase hüvitise põhielementide ja muude lõikes 3 osutatud tehnilise, õigus- ja finantskorra põhielementide kohta ning lõikes 2 osutatud vastastikuse abi üldpõhimõtete kohta.
8. Kui tekib elektrikriis ja liikmesriigid ei ole käesolevas artiklis osutatud piirkondlike ja kahepoolsete meetmete ning tehnilise, õigus- ja finantskorra suhtes veel kokku leppinud, lepivad liikmesriigid käesoleva artikli kohaldamiseks kokku ajutised meetmed ja ajutise korra, sealhulgas lõigetes 4, 5 ja 6 osutatud õiglase hüvitise. Kui liikmesriik taotleb abi enne selliste ajutiste meetmete ja korra kokkuleppimist, kohustub ta maksma lõigete 4, 5 ja 6 kohast õiglast hüvitist enne abi saamist.
9. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva määruse sätteid abi kohta kohaldatakse kooskõlas aluslepingute, Euroopa Liidu põhiõiguste harta ja muude kohaldatavate rahvusvaheliste kohustustega. Nad võtavad selleks vajalikud meetmed.

Artikkel 16

Turureeglite järgimine

1. Elektrikriisi ennetamise ja leevendamise meetmed peavad täielikult vastama eeskirjadele, millega reguleeritakse elektrienergia siseturgu ja elektrisüsteemi käitamist.
2. Mitteturupõhised meetmed käivitatakse elektrikriisi korral ainult viimase abinõuna juhul, kui kõik turu pakutavad võimalused on ammendatud või on selge, et turupõhised meetmed üksi ei ole olukorra edasise elektritarnete halvenemise vältimiseks piisavad. Mitteturupõhised meetmed ei tohi konkurentsi ega elektrituru tulemuslikku toimimist põhjendamatult moonutada. Nad peavad olema vajalikud, proportsionaalsed, mittediskrimineerivad ja ajutised. Pädev asutus teavitab mitteturupõhiste meetmete kohaldamisest asjassepuutuvaid huvirühmi oma liikmesriigis.
3. Tarnete piiramine, sealhulgas juba jaotatud piirkonnaülese võimsuse piiramine, piirkonnaülese võimsuse andmise piiramine võimsuse jaotamise või kavandatud tarnete piiramise eesmärgil algatatakse üksnes kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikli 16 lõike 2 sätetega ja nende sätete täpsustamiseks kehtestatud eeskirjadega.

V PEATÜKK

Hindamine ja järelevalve

Artikkel 17

Järelhindamine

1. Niipea kui võimalik, kuid mitte hiljem kui kolm kuud pärast elektrikriisi lõppemist, esitab elektrikriisi välja kuulutanud asjaomane pädev asutus elektrivaldkonna koordineerimise rühmale ja komisjonile järelhindamise aruande, olles eelnevalt konsulteerinud oma reguleeriva asutusega, juhul kui viimane ei ole pädev asutus.
2. Järelhindamise aruanne sisaldab vähemalt järgmist:
 - a) kriisi käivitanud sündmuse kirjeldus;
 - b) võetud ennetavate, ettevalmistavate ja leevendavate meetmete kirjeldus, sealhulgas meetmete proportsionaalsuse ja mõjususe hinnang;
 - c) võetud meetmete piiriülese mõju hinnang;
 - d) ülevaade naaberliikmesriikide ja ELi mittekuuluvate riikide jaoks ettevalmistatud (tegelikult kasutatud või kasutamata), neile antud või neilt saadud abist;
 - e) elektrikriisi majanduslik mõju ja võetud meetmete mõju elektrisektorile määral, mida võimaldavad kindlaks teha hindamise ajal saadaolevad andmed, eelkõige tarnimata energia kogus ja manuaalselt lahtiühendatud tarbimine (sealhulgas vabatahtlikult ja sunniviisiliselt lahtiühendatud tarbimise võrdlus);
 - f) mis tahes mitteturupõhiste meetmete kohaldamise põhjused;
 - g) ohuvalmiduskava võimalikud parandusettepanekud;
 - h) võrgu arendamise võimalik täiustamine juhul, kui elektrikriisi põhjustas või sellele aitas kaasa võrgu ebapiisav võimsus.
3. Kui esitatud teave on elektrivaldkonna koordineerimise rühma ja komisjoni hinnangul ebapiisav, võivad nad nõuda asjaomasel pädevalt asutuselt lisateave esitamist.
4. Asjaomane pädev asutus esitab järelhindamise tulemused elektrivaldkonna koordineerimise rühma koosolekul. Tulemusi arvestatakse ohuvalmiduskava ajakohastamisel.

Artikkel 18

Järelevalve

1. Lisaks teistele käesolevas määruses sätestatud ülesannetele arutab elektrivaldkonna koordineerimise rühm järgmist:
 - a) ENTSO-E koostatud elektrivõrgu kümneaastase arengukava tulemused;
 - b) artiklis 10 osutatud menetluse kohaselt pädevate asutuste heakskiidetud ohuvalmiduskavade sidusus;
 - c) määruse (EL) 2019/943 artikli 23 lõike 4 kohaselt ENTSO-E tehtud Euroopa ressursside piisavuse hinnangu tulemused;
 - d) liikmesriikide tulemuslikkus elektrivarustuskindluse valdkonnas, võttes arvesse vähemalt neid näitajaid, mis on arvatud Euroopa ressursside piisavuse hinnangus: eeldatavasti mittetarnitav energia ja eeldatav võimsusvajak;
 - e) artikli 9 lõikes 2 osutatud hooajalise piisavuse hinnangute tulemused;
 - f) liikmesriikidelt artikli 7 lõike 4 kohaselt saadud teave;

- g) artikli 17 lõikes 4 osutatud järeldamise tulemused;
 - h) artiklis 8 osutatud lühiajalise piisavuse hindamise meetodika;
 - i) artiklis 5 osutatud piirkondliku elektrikriisi stsenaariumide kindlaksmääramise meetodika.
2. Elektrivaldkonna koordineerimise rühm võib anda liikmesriikidele ja ENTSO-E-le lõikes 1 osutatud küsimustes soovitusi.
3. ACER teeb pidevat elektrivarustuskindluse meetmete seiret ja annab sellest korrapäraselt elektrivaldkonna koordineerimise rühmale aru.
4. Komisjon annab käesoleva määruse alusel saadud kogemuste põhjal 1. septembriks 2025 hinnangu, kuidas saaks liidu tasandi elektrivarustuskindlust suurendada, ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta, lisades vajaduse korral seadusandlikud ettepanekud käesoleva määruse muutmiseks.

Artikkel 19

Konfidentsiaalse teabe kasutamine

1. Liikmesriigid ja pädevad asutused rakendavad kõiki käesolevas määruses osutatud menetlusi kooskõlas kohaldatavate eeskirjadega, sealhulgas siseriiklike õigusnormidega, mis puudutavad konfidentsiaalsete andmete ja protsesside haldamist. Kui nende eeskirjade rakendamise tulemusel teavet ei avaldata, muu hulgas ka siis, kui see teave on ohuvalmiduskava osa, võib liikmesriik või asutus esitada selle teabe mittekonfidentsiaalse kokkuvõtte ning on taotluse korral kohustatud seda tegema.
2. Kui komisjon, ACER, elektrivaldkonna koordineerimise rühm, ENTSO-E, liikmesriigid, pädevad asutused, riiklikud reguleerivad asutused ja muud asjassepuutuvad organid, üksused ja isikud saavad käesoleva määruse kohaselt konfidentsiaalset teavet, tagavad nad selle tundliku teabe konfidentsiaalsuse.

VI PEATÜKK

Lõppsätted

Artikkel 20

Koostöö energiaühenduse osalisriikidega

Kui liikmesriigid ja energiaühenduse osalisriigid teevad elektrivarustuskindluse valdkonnas koostööd, võib selline koostöö hõlmata elektrikriisi määratlemist, elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamist ja ohuvalmiduskavade koostamist, et ei võetaks meetmeid, mis seaksid ohtu liikmesriikide, energiaühenduse osalisriikide või liidu elektrivarustuskindluse. Seoses sellega võivad energiaühenduse osalisriigid osaleda komisjoni kutsel elektrivaldkonna koordineerimise rühma töös kõigis neid puudutavates küsimustes.

Artikkel 21

Erandid

Kuni Küpros ei ole ühegi muu liikmesriigi võrguga otse ühendatud, ei kohaldata Küprose ja teiste liikmesriikide vahel ja ENTSO-E suhtes seoses Küprosega artikleid 6 ja 12 ning artikli 15 lõikeid 2–9. Küpros ja teised asjaomased liikmesriigid võivad töötada komisjoni toel välja meetmeid ja menetlusi, mis on alternatiivsed artiklites 6 ja 12 ning artikli 15 lõigetes 2–9 sätestatutele, tingimusel et sellised alternatiivsed meetmed ja menetlused ei mõjuta käesoleva määruse tõhusat kohaldamist teiste liikmesriikide vahel.

*Artikkel 22***Üleminekusätted kuni piirkondlike koordineerimiskeskuste loomiseni**

Kuni kuupäevani, mil kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikliga 36 luuakse piirkondlikud koordineerimiskeskused, kuuluvad piirkonnad kas samal sünkroonalal asuva liikmesriigi või liikmesriikide rühma juurde.

*Artikkel 23***Kehtetuks tunnistamine**

Direktiiv 2005/89/EÜ tunnistatakse kehtetuks.

*Artikkel 24***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõigis liikmesriikides.

Brüssel, 5. juuni 2019

Euroopa Parlamendi nimel
president
A. TAJANI

Nõukogu nimel
eesistuja
G. CIAMBA

LISA

OHUVALMIDUSKAVA VORM

Järgmine vorm tuleb täita inglise keeles.

Üldandmed

- Kava koostamise eest vastutava pädeva asutuse nimi
- Piirkonna liikmesriigid

1. ELEKTRIKRIISI STSENAARIUMIDE KOKKUVÕTE

Kirjeldage lühidalt piirkonna ja riigi tasandil artiklites 6 ja 7 sätestatud korra alusel välja selgitatud riskistse-naariume, sealhulgas kasutatud eeldusi.

2. PÄDEVA ASUTUSE KOHUSTUSED JA ÜLESANDED

Määrake kindlaks pädeva asutuse kohustused ja ülesanded ning organid, kellele ülesanded ja kohustused on delegeeritud.

Kirjeldage, millised ülesanded (kui neid on) on delegeeritud muudele organitele.

3. MENETLUSED JA MEETMED ELEKTRIKRIISI KORRAL

3.1. Siseriiklikud menetlused ja meetmed

- a) Kirjeldage menetlusi, mida tuleb elektrikriisi korral järgida, sh vastavaid teabevahetusmehhanisme;
- b) kirjeldage ennetavaid ja ettevalmistavaid meetmeid;
- c) kirjeldage meetmeid, mis võimaldavad elektrikriise leevendada, eelkõige nõudlus- ja pakkumispoolseid meetmeid, ning märkige, millistel asjaoludel selliseid meetmeid võib kasutada ja eelkõige mis põhjusel need käivitatakse. Kui kaalutakse mitteturupõhiste meetmete kasutamist, peavad need olema nõuetekohaselt põhjendatud, võttes arvesse artiklis 16 sätestatud nõudeid, ning olema kooskõlas piirkondlike ja kahepoolsete meetmetega;
- d) esitage koormuse manuaalse vähendamise raamistik, täpsustades, millistel asjaoludel tuleb koormust vähendada. Täpsustage seoses avaliku ohutuse ja isikliku julgeolekuga, millise kategooria elektritarbijatel on õigus saada erikaitse võrgust lahtiühendamise vastu, ja põhjendage, miks selline kaitse on vajalik. Täpsustage, kuidas pühivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad peaksid toimima, et tarbimist vähendada;
- e) kirjeldage mehhanisme, mida kasutatakse avalikkuse teavitamiseks elektrikriisi korral.

3.2. Piirkondlikud ja kahepoolsed menetlused ja meetmed

- a) Kirjeldage kokkulepitud piirkondliku koostöö mehhanisme ja seda, kuidas tagatakse asjakohane kooskõlastamine elektrikriisi eel ja ajal, sh otsuste tegemise menetlusi asjakohaseks reageerimiseks piirkonna tasandil;
- b) kirjeldage piirkondlikke ja kokkulepitud kahepoolseid meetmeid, sh nende meetmete võtmiseks vajalikku tehnilist, õigus- ja finantskorda. Andke sellise korra kirjelduses teavet muu hulgas selle kohta, millised on maksimaalsed piirkondlikul või kahepoolisel tasandil tarnitava elektrienergia kogused, mis käivitab abi andmise ja milline on võimalus taotleda abi peatamist, kuidas elektrienergiat tarnitakse ning millised on liikmesriikide vahelist õiglast hüvitist käsitlevad sätted. Kirjeldage siseriiklike meetmeid, mis on vajalikud kokkulepitud piirkondlike ja kahepoolsete meetmete rakendamiseks ja nende täitmise tagamiseks;
- c) kirjeldage kehtestatud mehhanisme, mille abil tehakse asjaomasel sünkroonlal piirkonnast väljaspool asuvate liikmesriikidega ja kolmandate riikidega koostööd ja kooskõlastatakse meetmeid elektrikriisi eel ja ajal.

4. KRIISIKOORDINAATOR

Nimetage kriisikoordinaator ja määratlege tema ülesanded. Märkige kontaktandmed.

5. KONSULTEERIMINE HUVIRÜHMADEGA

Kirjeldage artikli 10 lõike 1 kohaselt ohuvalmiduskava väljatöötamiseks korraldatud konsultatsioonide puhul kasutatud mehhanisme ja konsulteerimise tulemusi, käsitledes järgmisi konsultatsioonides osalejaid:

- a) asjaomased elektri- ja maagaasiettevõtjad, sealhulgas asjaomased tootjad või nende ametiliidud;
- b) asjaomased mittetööstuslike elektritarbijate huve esindavad organisatsioonid;
- c) asjaomaste tööstuslike elektritarbijate huve esindavad organisatsioonid;
- d) reguleerivad asutused;
- e) põhivõrguettevõtjad;
- f) asjaomased jaotusvõrguettevõtjad.

6. HÄDAOLUKORRA TESTID

- a) Esitage iga kahe aasta tagant reaalajas tehtava piirkondliku (ja kui see on asjakohane, ka üleriigilise) elektrikriisile reageerimise simulatsiooni ajakava;
- b) märkige vastavalt artikli 12 lõike 1 punktide d kokkulepitud menetlused ja nendes osalejad.

Kava ajakohastamiseks: kirjeldage lühidalt pärast viimase kava vastuvõtmist tehtud teste ja nende peamisi tulemusi. Kirjeldage, milliseid meetmeid on nende testide tulemusena võetud.
